

משמעת האקדמיה

על עבירות משמעת שמתבצעות במוסדות האקדמיה משלמים ובגדול. אז איך יוצאים מזה?

ובהכנעה, או לנסות לגשת ולהיבחן למועד ב', וגם להתאמץ ולהשתפר יותר בפעם הבאה, רינת החליטה לערער על תוצאות המבחן. זאת בטענה שהיא טעתה בסימון התשובות על גבי טופס התשובות המקורי, וכי הסימונים שעשתה על גבי שאלון הבחינה, הם אלה שמשקפים נכונה את תשובותיה. רינת צירפה לערעור שלה נימוק משכנע נוסף, לפיו כל מסכת האירועים הזאת התרחשה בשל לקות אשר ממנה היא סובלת. עד כאן – ההסבר שלה נשמע הגיוני. אלא שבפועל, מדובר היה בפייק. רינת, מתברר, שיקרה למוסד האקדמי שבו היא לומדת ולמרצים שלה, והיא זיפה את הטופס המדובר רק על מנת לקבל ציון גבוה יותר במבחן. על כך היא הועמדה לדין משמעת.

על דין משמעת

מבחינת החוק, עמידה לדין משמעתי במוסד אקדמי, נחשבת עבירה חמורה. "כל מוסד אקדמי מחויב להקים ועדת משמעת, וכן ועדת ערעורים כדי לדון בעבירות והוא גם חייב לפרסם את ההרכב של אותן ועדות", מסביר עו"ד גיגי והוא גם מפרט: "ועדת הערעורים למשל, מורכבת מנציגי סגל ההוראה ומנציגי אגודת הסטודנטים באותו מוסד, ואם אין במוסד אגודת סטודנטים – אז מנציגי הסטודנטים בלבד".

האם הסטודנט אמור להתייצב בפני חברי ההרכב? "כן. לא דנים סטודנט אלא בפניו, מלבד מקרה שבו הוא הוזמן לוועדה ולא התייצב".

האם הסטודנט יכול להגן על עצמו? "החוק קובע כי זכותו של הסטודנט להשמיע את טענותיו טרם ההרשעה בעבירת משמעת, או בהרחקה מהלימודים".

מת מוסר גבוהה ומשמעת אישית, הם חלק מהבגרות שאמורים להפגין כל מי שמבקשים ללמוד ולרכוש תואר במוסדות להשכלה גבוהה. סטודנט או סטודנטית שלא ישכילו להפנים כי תמו ימי הלימודים בהם תלמידים עשו מעשי קונרס, הטרידו, העתיקו במבחנים, התפרעו בשיעורים או העיפו טיסני נייר לעבר גבם של המורים שהופנה ללוח – פשוט לא יוכלו להשתלב במסגרות של הקמפוס אשר מתייחסות למעשים אלה בחומרה, ובצדק.

"עבירות המשמעת במוסדות להשכלה גבוהה, נקבעות על ידי כל מוסד אקדמי באופן שונה, ולרוב הן אף מהוות חלק מהתקנון של המוסד", מסביר עו"ד ירון גיגי, המתמחה בייצוג בהליכים פליליים ומשמעתיים. לרבריו, מדובר במגוון רב של עבירות משמעת, החל מהפרעה, חוסר ציות, העתקה במבחן או הכנסת חומר עזר אסור לבחינה, הונאה בעבודת בית או בעבודה סמינריונית – דרך מרמה, זיוף, גניבה, פגיעה מכוונת ברכוש, או שימוש ברכוש ללא אישור, ועד להתנהגות בלתי הולמת, פרועה או אלימה, הטרדה מינית, או הרשעה של סטודנט בפלילים במעשה שיש עימו קלון. "כל אלו ועוד", אומר עו"ד גיגי, "נחשבות עבירות משמעת בדרגות חומרה שונות, בהן סטודנטים עלולים למצוא את עצמם מואשמים ואף נענשים בעונשים כבדים".

רינת, סטודנטית למשפטים שהורשעה בעבירת משמעת, שכרה את שירותיו של עו"ד ירון גיגי, על מנת שייצג אותה מול האוניברסיטה שבה היא לומדת. במסגרת אחד הקורסים שעליו רינת נבחנה, הציון שקיבלה היה נמוך מדי לטעמה. אלא שבמקום לקבל את העניין בהבנה

עו"ד ירון גיגי

"עבירות המשמעת במוסדות להשכלה גבוהה, נקבעות על ידי כל מוסד אקדמי באופן שונה, ולרוב הן אף מהוות חלק מהתקנון של המוסד"

עו"ד ירון גיגי, המתמחה בייצוג בהליכים פליליים ומשמעתיים

– תסביר בבקשה מה היא משמעות ההליך המשמעותי?
 “לא הייתי מציע לאף סטודנט לזלזל בהליך הזה, כיוון שבניגוד
 אולי למקובל לחשוב, סטודנט אשר ימצא אשם – לא יזכה
 ליחס מבין וסלחני. מדובר פה בהליך שפיטה רציני לכל דבר
 ועניין, שבו הנאשם עלול למצוא את עצמו עומד מול סוגים
 ורמות ענישה חמורים.”

– כמו למשל?

“במקרים הקלים – מדובר בנויפה, אזהרה או בעונש על תנאי,
 ואילו במקרים היותר חמורים, העונשים יכולים להיות החל
 מפסילת עבודה או בחינה, ועד לאיסור על הסטודנט להיבחן,
 או להשתתף בקורסים מסוימים כדוגמת לימודי משפטים,
 כמו במקרה של רינת.”

מלבד זאת, ענישת סטודנטים כוללת גם עיכוב בקבלת תעודות

מדובר במגוון רב של עבירות
 משמעת, החל מהפרעה,
 חוסר ציות, העתקה במבחן
 או הכנסת חומר עזר אסור
 לבחינה, הונאה בעבודת בית
 או בעבודה סמינריונית - דרך
 מרמה, זיוף, גניבה, פגיעה
 מכוונת ברכוש, או שימוש
 ברכוש ללא אישור, ועד
 להתנהגות בלתי הולמת, או
 פרועה, או אלימה, הטרדה
 מינית

ומסמכים – ואף ביטולם, קנסות כספיים או חיוב הסטודנט
 למתן שירות עבוד המוסד.

בנוסף לכך, הענישה יכולה להוביל לביטול סמסטר או שנת
 לימודים מלאה, להרחקה מהמוסד באופן זמני ואפילו לצמצום,
 ויתרה מכך – בעבירות משמעת חמורות ייתכן גם מצב בו
 ייפתח תיק פלילי במשטרה כנגד אותו סטודנט.”

– נשמע שמדובר בעונשים ממש כבדים.

“מדובר בהחלט בענישה שיכולה להיות פוגענית ובעלת
 השלכות רחבות וכבדות על הסטודנט, שאף יכולה להטיל
 עליו כתם ולהבל בעתידו.”

על הזכות לערער

עד כמה שזה נשמע מפתח או מלחיץ, “יש
 לכל סטודנט או מועמד ללימודים כאמור זכות
 טיעון טרם הרשעתו בעבירות משמעת”, מבקש
 עו”ד ירון גיגי להרגיע.

– האם יש לו אפשרות להיות מיוצג בפני
 ועדת המשמעת 1/ או ועדת הערעורים?

“לפי נהלי מוסד הלימוד, הסטודנט רשאי להיות מיוצג על-ידי
 בא כוח, כמו: מורה, עובד, סטודנט, נציג אגודת הסטודנטים
 באותו מוסד לימודי או עו”ד. זאת כדי להוכיח את חפותו,
 או לנסות למזער את מידת הנזק שעלול להיגרם לו בדיון,
 להקל בעונש, או אף לבטל את האשמות המיוחסות לו. ומכאן
 החשיבות והעדיפות להיות מיוצג על-ידי עו”ד.”

בהנחה שעברתם עבירת משמעת, ובהנחה שבית הדין המשמעי
 מצא אתכם אשמים במיוחס לכם ואף גזר את עונשיכם, עוד
 לא אפסה התקווה.

עו”ד גיגי מבקש להבהיר, “כי אומנם לפי חוק זכויות הסטודנט,
 אין זכות ערעור על הרשעה בעבירת משמעת, אולם יחד עם
 זאת, ישנם מוסדות אקדמיים אשר מקנים את זכות הערעור,
 ולכן מומלץ לבדוק בתקנון המשמעת של המשמעת אם זכות
 זו קיימת בשערך.”

במוסדות לימוד מסוימים, סטודנט שהורשע בעבירת משמעת

בפסק דין סופי, רשאי להגיש בקשת חנינה בכתב, לגורם
 המוסמך במוסד, וזה מה שבפועל עשתה גם רינת, הסטודנטית
 למשפטים שהורשעה.

ענישה חמורה

רינת הועמדה בגין מעשיה לדין משמעתי בפני
 הוועדה לענייני משמעת באוניברסיטה שבו
 היא לומדת. במסגרתו היא הורשעה בעבירות
 של זיוף, מרמה והעתקה. זאת, אף שלא הודתה
 בעובדות ביצוע העבירות שיוחסו לה וגם לא
 לקחה אחריות על מעשיה. רינת, נדגיש, גם לא יוצגה באותו
 שלב בידי עו”ד מטעמה.

בחדש מאי השנה, הטיל עליה הממונה על המשמעת
 באוניברסיטה עונש כבד, שכלל בין היתר: את פסילת הבחינה
 שבגינה היא הועמדה לדין וקבלת ציון אפס על הבחינה הזאת.
 כמו כן, בוטלה השתתפותה בקורס שבגללו היא הועמדה לדין.
 בנוסף, הורה הממונה על המשמעת לעכב את האישור המעיד
 על לימודיה של רינת לצורך הרשמה להתמחות, או לבחינת
 לשכת עורכי הדין, או על סיום חובותיה האקדמיים וזכאותה
 לתעודה וזאת למשך חודשיים.

הממונה על המשמעת לא הסתפק בכך והטיל עליה גם עונש על
 תנאי. במסגרת זאת, הוא הורה להרחיק אות רינת מהלימודים
 באם תעבור עבירת משמעת נוספת במהלך תקופת לימודיה,
 באופן שתהיה קשורה למסירת ידיעה כוזבת לרשויות המוסד
 האקדמי שבו היא לומדת, או ביצוע מעשה תרמית, או הסתרת
 מידע ביועין לשם קבלת זכויות במוסד או בקשר ללימודים
 בו, וכן אם היא תעבור עבירת משמעת נוספת במהלך תקופת
 לימודיה, שתהיה קשורה להעתקה, או להונאה בקשר לבחינה,
 לסמינר או לעבודה, או אם היא תעבור עבירת משמעת נוספת,
 הקשורה להתנהגות שאינה הולמת תלמיד מוסד להשכלה
 גבוהה.”

בקשת חנינה

על משמעות העבירה שביצעה ועל ההשלכות
 הכבדות של הרשעתה בדין המשמעתי של
 האוניברסיטה בגין מעשיה, רינת לא הייתה
 צריכה לקבל הסברים. בצד לה, פנתה לעו”ד
 ירון גיגי על מנת שייצג אותה בפני הנהלת

המוסד ואף יגיש בשמה בקשה לחנינה.

במכתב ששלח עו”ד גיגי לנשיא האוניברסיטה, הוא ביקש
 שיפעיל את סמכות החנינה המצויה בידו, על מנת למחוק
 את רישום הרשעתה של רינת.

בנימוקים לבקשה, עו”ד גיגי מסביר, כי “לאחר שקילה רצינית
 ולאחר שהכירה בחומרת מעשיה, רינת ויתרה על זכותה למצות
 את ההליכים המשמעתיים ולכן היא לא הגישה ערעור על
 פסק דין המשמעתי. בכך, הוא טוען, רינת קיבלה אחריות על
 מעשיה, חסכה משאבי זמן ועלויות לאוניברסיטה והביעה דה-
 פקטו חרטה עמוקה. לדבריו, בחלוף פרק זמן בו רינת הבינה
 את המשמעויות במלוא חומרתן, היא קיבלה ייעוץ והתחילה
 בניסיונות לשקם את התנהלותה ואת חייה. מאחר והיא נשאה
 בעונשם הכבדים שהוטלו עליה, היא קיבלה עליה את הדין
 והחליטה לבקש את בקשת החנינה, רק ביחס למחיקת ההרשעה
 המשמעית מגיליונה. זאת מתוך חשש כבד לעתידה המוכתם
 בכתם מוסרי, שעלול להתפשט ולהשחיר את עתידה כולו.”
 עו”ד גיגי צירף לבקשה את הנסיבות אישיות וההתרחשויות
 השונות שאירעו בחייה של רינת באותה תקופה ואשר הקשו
 עליה לדבריו לתפקד ולסיים את התואר. לדבריו, על רקע
 נסיבות אלה, ניתן להבין את המצוקה הנוראה שבה רינת
 הייתה מצויה ואשר דחפה אותה באימפולסיביות לבצע דבר
 עבירה. עו”ד גיגי מדגיש, כי “הגם שאין להצדיק מעשים אלו,
 יש בכוחו של ההסבר לשפוך אור על המוטיבציה המוסרית
 והמצב הנפשי של רינת, שנאבקה בכל דרך אפשרית – הגם
 אם שגויה, על מנת להגיע להישגים.”

– עו”ד גיגי אתה באמת מאמין לחרטה שלה?

הענישה יכולה להוביל
 לביטול סמסטר או שנת
 לימודים מלאה, להרחקה
 מהמוסד באופן זמני ואפילו
 לצמצום, ויתרה מכך –
 בעבירות משמעת חמורות
 ייתכן גם מצב בו ייפתח תיק
 פלילי במשטרה כנגד אותו
 סטודנט

“כן. וגם ללקיחת האחריות ולהתנצלות שלה שמופיעה באחד
 הפרוטוקולים בתיק. רינת אומרת שם בפירושי: “אם פגעתי
 במישהו, אני מתנצלת”. למען הסר ספק, “היום כעבור חודשים
 רבים של גיהינום עבור רינת, היא מבינה היטב את חומרת
 הדברים, מצטערת עליהם צער עמוק ומתנצלת בפני כל
 הגורמים המעורבים.”

מחיקת הרישום

המקרה החמור של רינת צריך להדליק נורית
 אזהרה בפני כל סטודנט או מועמד ללימוד
 במוסד אקדמי שביצע או מתכוון לבצע עבירת
 משמעת. רינת, למשל, נאלצה לעשות קורס
 חוזר והיא לא קיבלה אישור על סיום חובותיה

האקדמיים למשך חודשיים. דחיית התואר שלה, דחתה גם
 את תקופת ההתמחות שלה, ובהיעדר פרנסה היא נקלעה גם
 לקשיים כלכליים.

“בקשתה של מרשתי היא לאפשר לה לא להשליך את כל
 השנים שהקדישה ללימודיה אל עברי פי הפחת”, כותב עו”ד
 גיגי בבקשת החנינה ומוסיף: “הגם שעבירותיה של רינת
 חמורות, יתרה מכך, היא בלתי מידתית לבטל כליל את בחירת המקצוע
 שלה ואת יכולתה לסיים את מסלול החיים בהם היא השקיעה
 את מיטב זמנה וכספה.”

והוא מסכם: “מרשתי מכירה בכך שמעשיה הם שהולידו את
 כדור השלג שפגע בפרנסתה, אך מבקשת את מחיקת הרישום
 על מנת שזה האחרון לא ימחק את עתידה.” ■

